

Nazwa instytucji

Książnica Cieszyńska

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

Gminna ordynacja wyborcza dla Śląska wraz z najważniejszymi orzeczeniami trybunału administracyjnego / zestawiał Franciszek Friedel.

Liczba stron oryginału

68

Liczba plików skanów

68

Liczba plików publikacji

69

Sygatura/numer zespołu

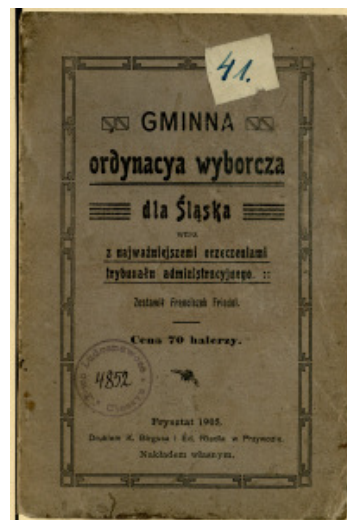
C I 034466

Data wydania oryginału

1905

Zdigitalizowano w ramach projektu pt.

Udostępnienie cieszyńskiego dziedzictwa piśmienniczego on-line

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Śląskie.

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

41.

GMINNA
ordynacya wyborcza

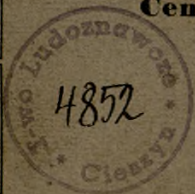
dla Śląska

wraz

z najważniejszymi orzeczeniami
trybunału administracyjnego. ::

Zestawił Franciszek Friedel.

Cena 70 halerzy.

Frysztat 1905.

Drukiem K. Birgusa i Ed. Riedla w Przywozie.

Nakładem własnym.

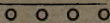
BANK ROLNICZY

we Frysztacie

przyjmuje

wkładki na oszczędność i płaci od
takowych

4 $\frac{1}{4}$ %

od sta

Udziela pożyczek tak wekslowych jako też hypotecznych pod bardzo dogodnymi warunkami. Od udziałów do Banku złożonych udziela się 5% dywidenda.

Kancelarya codziennie otwarta z wyjątkiem niedziel i świąt.

Każdy rolnik robotnik i rzemieślnik powinien swoje oszczędności wkładać tylko do Banku rolniczego, który z czystych zysków znaczne udziela wsparcia na cele narodowe.

W Pol. Ostrawie

- naprzeciw urzędu gminnego -
znajduje się

filia tegoż Banku.

Robotnicy z Ostrawy i okolicy wkładajcie swój zaoszczędzony grosz tylko do powyższej filii, która otwartą jest codziennie do południa.

Gminna ordynacya wyborcza

dla

 ŚLĄSKA,

wraz

**z najważniejszymi orzeczeniami
trybunału administracyjnego.**

~~~~~
Zestawił

Franciszek Friedel.

Frysztat 1905.

—
Drukiem K. Birgusa i Ed. Riedla w Przywozie.

—
Nakładem własnym.

E.3

342.8:943.8.0735L

C.0344661

Gminna ordynacya wyborcza dla Śląska.

Dział I.

O wyborach wydziału gminnego.

Rozdział pierwszy.

O prawie wybierania i wybieralności.

§ 1.

Prawo wybierania mają:

1. ci członkowie gminy, którzy będąc obywatelami państwa austriackiego, ze swej realności, przedsiębiorstwa zarobkowego lub ze swego dochodu przynajmniej od roku podatek bezpośredni opłacają;

2. z pomiędzy przynależnych do gminy bez względu na opłatę podatków:

- a) stale zajęci duszpasterze wyznania chrześcijańskiego, kaznodzieje (rabini) i nauczyciele religii wyznania żydowskiego;
- b) urzędnicy ck. Dworu, Państwa, Kraju i publicznych funduszów;
- c) oficerowie i strony wojskowe z tytułem oficerskim, jeżeli są przeniesieni do stanu

stałego spoczynku lub jeżeli wzięli dymisyę z zastrzeżeniem charakteru wojskowego;

- d) strony wojskowe w służbie czy też pensyonowane bez tytułu oficerskiego, niemniej w służbie zostający lub pensyonowani urzędnicy wojskowi, o ile osoby te do pewnego oddziału wojska nie należą;
  - e) doktorowie, którzy na jednym z austriackich uniwersytetów otrzymali stopień akademicki albo którym na zagranicznym uniwersytecie uzyskany stopień akademicki u nas za ważny uznany został;
  - f) kierownicy w gminie znajdujących się szkół ludowych i wydziałowych jako też dyrektorowie, profesorzy i nauczyciele wyższych zakładów naukowych w gminie;
  - g) stali nauczyciele znajdujących się w gminie szkół ludowych i wydziałowych.
3. Obywatele honorowi.

Do uprawnionych do wyboru pojedynczych członków gminy dolicza się także korporacye, fundusze, stowarzyszenia i zakłady, o ile takowe nie są zagraniczne i jeżeli do nich da się zastosować warunek ad 1.:

1. Jeżeli ktoś nie płacił podatku z tego powodu, że w katastrze nie została jeszcze sprawa definitywnie uporządkowaną, ale jeżeli odnośnie grunta np. synowi w księdze gruntowej zostały wcielone i jeżeli obowiązek płacenia podatku przez syna w katastrze podatkowym jest zanotowany, wtenczas syn w myśl ustawy uważany być musi jako właściwa osoba płacąca podatek. Orzec. tryb. adm. z 21. lutego 1889 l. 338.

2. Początek roku płacenia podatku nie liczy się od kwartałów lub od dnia wpisania realności do księgi gruntowej lecz od terminu płatności podatku, który następuje bezpośrednio po dniu, w którym posiadanie obiektu opodatkowanego władzy podatkowej udowodnionem i w aktach tejże urzędownie zaznaczonem zostało. Orzec. tryb. adm. z 23. października 1891 l. 3338.

3. Jeżeli mocą dekretu dziedzictwa przyznano wdowie użytkowanie pozostałości, wówczas uważać trzeba wdowę tę jako zobowiązaną do opodatkowania, względnie jako reprezentantkę pozostałości. Orzec. tryb. adm. z 19. maja 1883 l. 1161.

4. Dla ocenienia przez opodatkowanie udowodnionego prawa wyborczego w myśl niniejszego §., może być miarodajnym tylko obowiązek opodatkowania ale nigdy ta okoliczność, czy podlegający podatkowi opodatkowane przedsiębiorstwo lub handel rzeczywiście wykonuje. Orzec. tryb. adm. z 18. marca 1887 l. 3518.

5. Nie istnieje żadna ustawa, któraby władze administracyjne upoważnione do pro-

wadzenia aktu wyborczego zobowiązywała do dochodzenia, czy zeznany i opodatkowany dochód rzeczywiście opodatkowanemu wpływa i czy z takowego opłacany podatek rzeczywiście z jego własnych pieniędzy bywa pokryty. Orzec. tryb. adm. z 26. kwietnia 1878 l. 531.

6. Ustawa ta nie wymaga wcale, aby członek gminy od roku jeden i ten sam podatek opłacał. Wystarczy bowiem, jeżeli przez rok aż do chwili miarodajnej w ogóle podatek bezpośredni był płacony. Orzec. tryb. adm. z 20. grudnia 1893 l. 4359.

7. Podatek „od roku opłaca“ ten, który aż do dnia wyłożenia listy wyborczej podatek za rok poprzedni rzeczywiście zapłacił. Orzec. tryb. adm. z 31. paźdz. 1896 l. 5757.

8. Prawo wyborcze opiera się tylko na zapłaceniu przepisanego rocznego podatku państwowego a zatem niezapłacenie gminnych dodatków nie może być powodem pozbawienia członka gminy prawa wyborczego. Orzec. tryb. adm. z 31. grudnia 1886 l. 3417.

9. W myśl § 1. niniejszej ustawy przysługuje każdemu członkowi opłacającemu podatek bezpośredni prawo wybierania a zatem uprawnieni do głosu werylnego posiadają również prawo wybierania. Orzec. tryb. adm. z 2. lipca 1891 l. 1254.

10. Aczkolwiek wykonanie prawa wyborczego wstrzymane być nie może przez zwykły zarzut co do przynależności, to jednakowoż dowód musi być wtenczas żądany, jeżeli daty dołączone zarzut ten potwierdzają. Orzec. tryb. adm. z 4. stycznia 1883 l. 38.

11. Świadcstwem przynależności wystawionym dla ojca uprawnionego do wyboru członka gminy jest przynależność (w postępowaniu wyborczem) dostatecznie udowodniona. Orzec. tryb. adm. z 10. kwietnia 1890 l. 803.

12. Praktykantom konceptowym, prawnym i podatkowym, którzy przysięgę służbową złożyli przysługuje według natury ich stanowiska charakter urzędników państwowych a małoletność nie może ich pozbawić prawa wyborczego. Orzec. tryb. adm. z 19. maja 1883 l. 1161.

13. Urzędnik wydziału dróg powiatowych nie może być za urzędnika publicznego funduszu uważany. Orzec. tryb. adm. z 9. lipca 1891 l. 2327.

14. Suplenci nie mogą korzystać z § 1:2 lit f), gdyż nie są stałymi profesorami. Orzec. tryb. adm. z 10. kwietnia 1890 l. 801.

15. Stałe nauczycielki nie mają prawa wyborczego w myśl § 1:2 ad g), ponieważ w tym ustępie ustawa wspomina tylko o nauczycielach. Orzec. tryb. adm. z 28. grudnia 1888 l. 4007 i 4008.

16. Tylko samoistnym prawnym osobom ale nigdy zakładom gminnym, które stanowią części własności gminnej przysługuje prawo wyboru. Orzec. tryb. adm. z 9. listopada 1887 l. 3029.

17. Twierdzenie, jakoby majątki kościoła nie miały prawa wyborczego, sprzeciwia się jasnemu brzmieniu ustawy. Orzec. tryb. adm. z 31. grudnia 1886 l. 3417.

18. Gminna kasa oszczędności nie może być uważaną jako zakład gminny i posiada prawo wybierania. Orzec. tryb. adm. z 28. paźdz. 1891 l. 3383.

19. Gmina jako taka prawa wyboru nie posiada. Orzec. tryb. adm. z 25. października 1877 l. 1411.

§ 2.

Zostający w służbie oficerowie i strony wojskowe z tytułem oficera, jeżeli takowi członkami gminy według §16. ustawy gminnej nie są, oraz wojskowi należący do szeregowców i strony wojskowe niższych stopni z wyjątkiem jednak rezerwistów niepowołanych do służby, wyłączeni są od prawa wybierania.

§ 3.

Ustawa karna postanowi, czy i na jak długo wyrokiem karnym orzeczoną ma być utrata prawa wybierania i wybieralności*). Aż dotąd wykluczeni od prawa wyborczego zostają:

- a) osoby, które zostały winnymi zbrodni;
- b) osoby, przeciw którym z powodu zbrodni toczy się śledztwo;
- c) osoby, które uznane zostały winnymi przestępstwa kradzieży, sprzeniewierzenia, oszustwa lub udziału w jednym

---

*) Zobacz ustawę z 15. listopada 1867.

z tych przestępstw. (§§ 460, 461 i 464 u. k.)

Postanowienia odnoszące się do noweli karnej z 15. listopada 1867 dz. u. p. l. 131. brzmia:

§ 6.

Od dnia ogłoszenia tej ustawy nastąpić ma w razie zasądzenia w myśl ustawy karnej z 27. maja 1852 lub innych ustawowych przepisów kara połączona z utratą szlachectwa, orderu, odznaczeń, publicznych tytułów, akademickiego stopnia, godności, urzędu państwowego, krajowego lub gminnego, adwokatury, notaryatu, agencji publicznych, zastępstwa stron przed urzędami publicznymi, członkowstwa w zastępstwie gminnem lub innych do załatwienia publicznych spraw powołanych instytucyj, pensyi, prowizyi, dodatków na wychowanie i podobnych poborów tylko w razie zasądzenia na karę z powodu zbrodni lub przekroczenia z powodu kradzieży, sprzeniewierzenia, udziału przy takowych i oszustwa (§§ 460, 461, 463 i 464 u. k.).

Niemożliwość do osiągnięcia powyżej wspomnianych poborów i uprawnień kończy

się w przyszłości po ukończeniu kary przy zasadzeniach za zbrodnie z następujących §§ ustawy:

1. § 58 u. k. lit. b) i c) oraz artykuł II. ustawy z 17. grudnia 1862 (zdrada stanu).

2. § 60 i 61 u. k. o ile się czynności te nie odnoszą do wypadku pod § 58 lit. a) podanego i rozporz. minister. z 27. kwietnia 1854 dz. u. p. l. 107 (współwina przy zdradzie stanu).

3. § 65 u. k. o ile się zbrodnia ta nie odnosi do osoby cesarza i artykuł II. tejże ustawy z 17. grudnia 1862 (zakłócenie publicznego spokoju).

4. § 66 u. k. (zakłócenie publicznego spokoju).

5. §§ 68, 69, 73 i 81 u. k. o ile w tychże wspomiane zbrodnie na politycznych motywach się opierają (bunt, powstanie, gwałt publiczny lub niebezpieczna groźba względem osób rządowych w sprawach urzędowych).

6. §§ 76, 78 i 80 (gwałt publiczny I. i II. wypadek).

7. § 143 ust. 2. § 157 ust. 2. (zabójstwo i ciężkie pokaleczenie ciała przy bijatyce).

8. §§ 158, 163 i 164 (pojedynek i udział przy takowym).

9. §§ 212, 214, 217 o ile zbrodnia tu oznaczona dokonana była w celu dania pomocy przy zbrodniach pod 1—8 podanych (rozmyślne zaniechanie przeszkodzenia w zbrodni, zatajenie, danie pomocy zbrodniarzom do ucieczki) i

10. § 220 u. k. (zatajenie lub pomaganie dezterterowi).

Tymczasem dalsze niekorzystne następstwa, które oprócz kar głównych i ubocznych i oprócz przez ustawę prasową z dnia 17. grudnia 1862 ustanowionego przepadnięcia kaucyi już ze samej ustawy karnej lub na mocy innych ustawowych przepisów wynikają i o ile takowe szczególnie przez sędziego nie są ustanowione, na przyszłość przy powyżej wymienionych zbrodniach, jako też przy przestępkach i przekroczeniach z wyjątkiem §§ 460, 461, 463 i 464 wcale nie następują.

Przy zasądzeniach na karę za inne jak w drugim ustępie tego paragrafu podane zbrodnie, kończy się niezdolność do osiągnięcia w pierwszym ustępie tego paragrafu wspomnianych uprawnień i poborów po 10 latach jeżeli winowajca przynajmniej na 5 letnie więzienie zasądzony został i oprócz tego po 5 latach przy zasądzeniu za przekroczenia §§ 460, 461, 463 i

464 u. k. jednak w każdym razie po 3 latach po ukończeniu kary.

§ 7.

Wszystkie ustawy i rozporządzenia, mocą których następuje niezdolność do osiągnięcia w poprzednim paragrafie oznaczonych uprawnień i poborów jako też dalsze tamże wspomniane niekorzystne następstwa, które dotychczas dożywotnie trwać miały albo też ze zasądzeniami za inne jak w powyższym paragrafie zaliczone czyny karne albo nawet takimi wyrokami, orzeczeniami i rezolucjami, mocą których postępowanie karne załatwionem zostało chociażby obwiniony za winnego uznany nie był, połączone były, zostają niniejszem zniesione.

§ 8.

W § 6 wspomniane uprawnienia i pierwszeństwa o ile takowe według tego paragrafu także w przyszłości z powodu zasądzeń karnych utracone zostaną, nie zostaną już osiągnięte ani przez ukończenie kary ani też po upływie w odnośnym paragrafie ustępu 3 podanych terminów.

§ 4.

Prawo wybierania wykonuje się w regule osobiście.

Wyjątki od tego pravidła są następujące:

1. Za osoby niemające własnowolności głosują ich prawni zastępcy, za żonę żyjącą z mężem głosuje mąż, za inne niewiasty ich pełnomocnicy.

J. Oficerowie i strony wojskowe z tytułem oficerskim jeżeli należą do członków gminy w § 16 ustawy gminnej wspomnianych mogą dopóki w służbie zostają, głosować tylko przez pełnomocników.

3. Osoby nieobecne w gminie z powodu poruczonych im gminnych lub innych publicznych spraw, mogą głosować przez pełnomocników.

Tak samo mogą

4. posiadacze realności lub przedsiębiorstwa prowadzonego w gminie, jeżeli są w innej gminie osiedleni, upoważnić do głosowania w ich imieniu pełnomocnika.

1. Prawnym zastępcą osoby małoletniej, która nie podlega ojcowskiej pieczy, jest tylko sądownie ustanowiony opiekun, gdy tymczasem matka, jeżeli opiekuństwa sieroty nie objęła, powinna osobą małoletnią się opiekować, jednak od zastępstwa jest wykluczona. Orzec. tryb. adm. z 28. marca 1896 l. 1444.

2. Ta okoliczność, że żona z mężem rzeczywiście w małżeńskiej wspólności nie żyje, jest wobec brzmienia § 4 ord. wyb. zupełnie obojętną, ponieważ dla ustawy nie istnieje

żadne „prawdziwe“, ale tylko „prawne“ zniesienie małżeńskiej wspólności. Jak długo tedy wspólność małżeńska prawnie zniesioną nie zostanie, nie jest rzeczą komisji wyborczej dochodzenie co do stosunku pożycia małżeńskiego. Orzec. tryb. adm. z 10. lipca 1878.

3. Ze względu, że żona żyjąca w małżeńskiej wspólności wykonywać może swoje prawo wyborcze tylko przez męża, przeto we wypadku niniejszego paragrafu punkt 4., musi być pełnomocnictwo wystawione trzeciej osobie przez żonę, podpisane także przez męża. Orzec. tryb. adm. z 17. lipca 1880.

4. Służba przy kolei, choćby prywatnej, należy do służby instytucji publicznej. Orzec. tryb. adm. z 22. stycznia 1880 l. 138.

5. Prawo osobistego wybierania przysługuje osobom pełnoletnim bez względu na to, czy pełnoletność ta nastąpiła sądownie czy też po ukończeniu 24 roku życia. Orzec. tryb. adm. z 26 stycznia 1893 l. 354.

§ 5.

Państwo, kraj i fundusze publiczne jako posiadacze gruntu lub domu lub jako właściciele przedsiębiorstwa zarobkowego zastąpieni być mają przy wykonaniu prawa wyborczego przez odnośne organa zarządzające ustanowioną osobą.

§ 6.

Za korporacje, stowarzyszenia i spółki głosują ich prawem lub statutami ozna-

czeni zastępcy albo przez nie mianowani pełnomocnicy.

§ 7.

Współposiadacze opodatkowanej realności mają wszyscy razem jeden głos. Są to w małżeńskiej wspólności żyjący małżonkowie, wówczas wykonuje prawo wyborcze mąż. Inaczej powinni jednego z pomiędzy siebie lub trzecią osobę upoważnić do wykonania prawa wyborczego.

1. Oddzielne wpisanie pojedynczych współposiadaczy opodatkowanej realności do listy wyborczej względnie przyznanie po jednym głose każdemu pojedynczemu, nie jest dozwolonem. Orzec. tryb. adm. z 1. grudnia 1882 l. 2190.

2. Ze względu, że współwłaściciele pewnej realności stanowią samodzielną osobę, uprawnioną do wyboru, wynika z tego, że jeżeli który z owych współwłaścicieli oprócz tego czy to wskutek opłaty podatku czy też wskutek jego stanowiska uprawnionym jest do wyboru — prawa tego pozbawionym być nie może.

3. Jeżeli sądowa informacja względem spadkobierców jego współposiadaczy opodatkowanej realności brzmi na wdowę i na jej małoletnie dzieci, wówczas musi być pełnomocnictwo wystawione wspólnemu pełnomocnikowi albo też opiekun małol. dzieci posiadać musi pełnomocnictwo wdowy. Orzec. tryb. adm. z 5. maja 1894 l. 1765.

4. Jeżeli w liście wyborczej jest wpisana tylko jedna osoba zaś o współposiadaczach mowy nie ma, wówczas wybiera osoba do listy wpisana bez jakiegokolwiek upoważnienia. Orzec. tryb. adm. z 26. stycznia 1893 l. 354.

5. Na ustanowienie pełnomocnika do wykonania prawa wyborczego współposiadaczy realności opodatkowanej wymagana jest zgoda wszystkich współwłaścicieli. Orzec. tryb. adm. z 21. marca 1874 l. 2932.

§ 8.

Tylko własnowolni, austriacy obywatele, którym żaden ustawowy powód wykluczenia nie stoi w drodze, mogą jako zastępcy a jeżeli są sami uprawnieni do wyboru, także jako pełnomocnicy prawo wyborcze innego w jego imieniu wykonywać.

Pełnomocnik może tylko jednego uprawnionego do wyboru zastępować i musi wykazać się pełnomocnictwem wystawionem we formie przepisanej ustawą.

1. Pomimo, że w myśl tego § pełnomocnik zastępować może tylko jednego uprawnionego, postanowienie to nie stosuje się jednak do wypadku, gdzie o współposiadaczy opodatkowanej realności chodzi, ponieważ w myśl § 7 ord. wyb. współwłaściciele ci posiadają tylko jeden głos i do wykonania prawa wyborczego albo jednego z pośród siebie albo też trzecią osobę wybrać mogą

a zatem ta jedna osoba wszystkich współposiadaczy a więc większą ilość osób zastępować może. Orzec. tryb. adm. z 16. maja 1889 l. 1823.

2. Ten paragraf rozróżnia „pełnomocników“ i „zastępców“ uprawnionych do wyboru. Pod ostatnimi rozumią się według § 4 specjalnie opiekunowie i kuratorzy. Ustawowe ograniczenie oddania głosu „tylko za jednego uprawnionego do wyboru“ odnosi się tylko według brzmienia ustawy do „pełnomocników“. Orzec. tryb. adm. z 9. listopada 1877 l. 1321.

3. W tem, że ktoś wybiera za swoją żonę a następnie jako pełnomocnik za inną kobietę, nie można widzieć żadnej nieformalności, ponieważ za żonę wybiera nie jako pełnomocnik lecz jako zastępcę. Przypuszczenie, jakoby opiekun kilku spadków uprawnionych do wyboru, mógł tylko w jednym wypadku wybierać jako zastępcę, jest niesłuszne, gdyż doprowadza do konsekwencji prawnie niemożliwej. Orzec. tryb. adm. z 1. lipca 1880 l. 1314.

4. Wykazanie się dekretem opiekuństwa nie jest koniecznem, jeżeli komisya wyborcza zna odnośną osobę w charakterze opiekuna opodatkowanych spadkobierców. Orzec. tryb. adm. z dnia 8. kwietnia 1892 l. 1134.

5. Jeżeli pełnomocnictwa przez wystawców podpisane zostały nie krzyżykami lecz pełnemi imionami, wówczas nie potrzeba podpisów świadków. Orzec. tryb. adm. z dnia 31. grudnia 1885 l. 3437.

6. Jeżeli komisya wyborcza ze względu na przeciwnieństwo w datowaniu pełnomocnic-

twa, wątpi w jego prawdziwość i dla tego takowe cofnie, nie można w tem widzieć żadnej nieformalności. Orzec. tryb. adm. z 6. kwietnia 1887 l. 1014.

7. Ustnie nie można pełnomocnika do wybierania upoważniać, gdyż w myśl § 8 ord. wyb. wystawienie pełnomocnictwa jest koniecznem. Orzec. tryb. adm. z 19. stycznia 1882 l. 125.

§ 9.

Wybieralni do wydziału i do zastępstwa są ci członkowie gminy męskiego rodzaju, którzy mają prawo wybierania, 24 rok ukończyli i w posiadaniu praw obywatelskich się znajdują. (Art. X. ustawy z dnia 5. marca 1862).

§ 10.

Wybierani być nie mogą:

1. Urzędnicy i słudzy gminy, jak długo w rzeczywistej służbie zostają.

2. Osoby, pobierające wsparcie dla ubogich, czeladź służebna, wreszcie naziennicy albo pomocnicy przy rzemiosłach niemający samoistnego utrzymania.

1. Urzędnicy gminnej kasy oszczędności nie są uważani za urzędników gminnych. Orzec. tryb. adm. z 30. sierpnia 1873 l. 14.920.

§ 11.

Oprócz osób oznaczonych w § 3 sub a) b) i c) wykluczone są także od wybieralności następujące osoby:

- a) uznane winnymi przestępstwa, popełnionego z chciwości lub przeciw obyczajności publicznej;
- b) uznane winnymi przekroczenia z chciwości popełnionego lub wskazanego w §§ 501, 504, 511, 512, 515 i 516 ustawy karnej przekroczenia przeciw obyczajności publicznej;
- c) do których majątku ogłoszono konkurs lub względem których majątku zarządzono postępowanie ugodowe dopóki trwa postępowanie konkursowe lub ugodowe a po ukończeniu takiego postępowania, jeżeli dłużnik został uznany winnym przestępstwa podług § 486 ust. k.
- d) złożone z urzędu lub oddalone ze służby publicznej za przestępstwo dyscyplinarne popełnione z chciwości.

1. Jeżeli chodzi o wybieralność do zastępstwa gminnego, zostały postanowienia § 11. lit. a, b i c o ile można się powoływać na § 486 u. k. ustawą z dnia 15. listopada 1867 zniesione, jednakowoż zniesienie to nie odnosi się do lit. d jeżeli

np. złożenie z urzędu przełożonego gminy nastąpiło z powodu przestępstwa dyscyplinarnego popełnionego z chciwości ze strony politycznej władzy krajowej. Takie złożenia z urzędu nie posiada charakteru zasądzenia karnego ani też nie nastąpiło wskutek wyroku karnego lecz przedstawia się jako czynność dyscyplinarna natury administracyjnej. Orzec. tryb. adm. z 5. lipca 1893 l. 2392.

2. Jeżeli złożenie z urzędu pociągać ma za sobą utratę praw, wtenczas musi takowe przez prawomocne orzeczenie być także wyrażone. Orzec. tryb. adm. z 2. listopada 1882 l. 2091.

Rozdział drugi.

O przygotowaniu do wyborów.

§ 12.

Celem wyborów wydziału gminnego powinien przełożony gminy ułożyć dokładny spis wszystkich uprawnionych do wyboru członków gminy w ten sposób, że najpierw umieszczeni będą obywatele honorowi, następnie w § 1. sub 2. wymienieni przynależni do gminy z podaniem ich do gminy przepisanej rocznej należytości bezpośrednich podatków, potem reszta członków gminy

uprawnionych do wyboru według wysokości na każdego przypadającej do gminy przepisanej rocznej należytości podatków bezpośrednich podług wysokości, poczynając od najwyższej. Obok nazwiska uwidocznia się odnośna należytość podatkowa. Jeżeli znajduje się dwóch lub więcej uprawnionych z równymi kwotami, wówczas starszy wiekiem ma poprzedzać młodszego. — Na końcu spisu mają być zliczone kwoty podatkowe przez wszystkich uprawnionych do wyboru upłacane.

1. Według tego § dla wpisania do list wyborczych miarodajną jest przepisana należytość roczna podatków bezpośrednich w chwili ułożenia list wyborczych. Orzec. tryb. adm. z 6. listop. 1889 l. 3590.

2. Do listy wyborczej musi być każda strona uprawniona do wyboru z tą kwotą łączną wpisana, jaką wogóle w roku odnośnym w podatkach bezpośrednich opłaca. Orzec. tryb. adm. z 23. marca 1892 l. 976.

3. Co do wysokości rocznych należytości bezpośrednich podatków wpisywanych do list wyborczych miarodajne są zestawienia urzędu podatkowego i jest rzeczą stron, aby się przekonały czy zestawienia te odpowiadają rzeczywistym i prawnym stosunkom. Orzec. tryb. adm. z 16. stycznia 1890 l. 58.

4. Przez samego przełożonego gminy przeprowadzony rozdział podatku gruntowego wskutek sprzedaży gruntu kilku osobom i wstawienie tymże do list wyborczych przez

samego przełożonego gminy sprawdzonych kwot jest aktem nieważnym, ponieważ przełożonemu gminy rozdział podatku gruntowego nie przysługuje. Orzec. tryb. adm. z 22. grudnia 1882 l. 2480.

5. Ponieważ prawo wyborcze zawisłem jest od tego podatku, jaki opodatkowany opłaca, przeto przy posiadaczach domu uwolnionych od podatku domowo-czynszowego wpisuje się wyborcę tylko z 5% podatkiem dochodowym jaki posiadacz z domu tego opłaca. Orzec. tryb. adm. z 18. października 1883 l. 2375.

§ 13.

Na podstawie tego spisu przystępuje się do tworzenia kół wyborczych. W zasadzie tworzy się trzy koła wyborcze, tylko wyjątkowo jeżeli liczba uprawnionych do wyboru jest za szczupłą a różnica pomiędzy pojedynczemi należytościami podatkowemi jest nieznaczna, mogą być dwa ciała wyborcze utworzone.

Rozstrzygnięcie w tym względzie przysługuje władzy politycznej.

Celem utworzenia kół wyborczych dzieli się w powyższym spisie wykazana ogólna suma na dwie, względnie trzy równe części.

Uprawnieni do wyboru, którzy według bieżących liczb wspomnianego spisu pierwszą trzecią ogólnej sumy opłacają

należą do pierwszego, ci którzy drugą trzecią tej sumy upłacają, należą do drugiego a wszyscy inni uprawnieni do wyboru należą do trzeciego koła wyborczego.

Jeżeli utworzone zostaną tylko dwa koła wyborcze, wówczas należą uprawnieni do wyboru, którzy według bieżących liczb wspomnianego spisu połowę ogólnej sumy podatku opłacają do pierwszego, zaś wszyscy inni do drugiego koła wyborczego.

Jeżeli przy tworzeniu kół wyborczych ogólna suma podatku nie da się podzielić, aby należytość podatku każdego pojedynczego uprawnionego do wyboru nie rozdzielać, wtenczas ostatniego policzyć trzeba do tego koła wyborczego, do którego z większą częścią podatek przypada.

1. Aczkolwiek § ten cyfrowego postanowienia względem należytości podatku i liczby wyborców nie zawiera i rozstrzygnięcie zostawia władzy politycznej, to jednakowoż władza ta jest pod pewnym względem ograniczona mianowicie postanowieniami § 13. ustawy gminnej, która liczbę członków wydziału w ten sposób ustanawia, że wydział gminny w gminach poniżej 100 wyborców składa się z 9 lub 8, od 100—300 z 12, od 301—600 z 18, od 601—1000 z 24 a przy więcej jak 1000 wyborcach z 30 członków. Orzec. tryb. adm. z 18. marca 1886 l. 416.

§ 14.

Obywatele honorowi i według § 1. lub 2. a do f przynależni do gminy należą do pierwszego koła wyborczego z wyjątkiem urzędników dworu i państwowych XI. rangi jeżeli nie ukończyli prawno-politycznych lub technicznych studyów, wreszcie urzędnicy krajowi i publicznych funduszków jeżeli przy takowych ten sam warunek nie nastąpi.

Wszyscy inni do I. koła wyborczego nienależący bez względu na płatność podatku uprawnieni do wyboru wybierają w 2. kole wyborczem.

§ 15.

Jeżeli pierwsze koło wyborcze nie zawiera przynajmniej dwa razy tyle wyborców, ile wydziałowych i zastępców się wybiera, wtenczas kołu temu trzeba z następnych opodatkowanych aż do tej liczby dorównać.

Kwota podatkowa wszystkich po tem dorównaniu pierwsze koło tworzących opodatkowanych odlicza się od ogólnej sumy podatkowej a reszta dzieli się na dwie równe części. Ci uprawnieni do wyboru, którzy opłacają pierwszą połowę tej reszty należą do drugiego, zaś reszta do trzeciego

koła. Tutaj znajduje także końcowe postanowienie § 13. swoje zastosowanie. Jeżeli utworzone zostaną tylko dwa koła, wtenczas należy po dorównaniu pierwszego koła resztująca ilość uprawnionych do koła drugiego.

§ 16.

Przypadająca według § 13. ustawy gminnej ilość wydziałowych i zastępców rozdzieloną zostanie na poszczególne koła w równych częściach.

§ 17.

Przełożony gminy powinien dla każdego koła wyborczego ułożyć osobną listę wyborczą. Listy te wyborcze mają być przynajmniej cztery tygodnie przed wyborami do przeglądu dla każdego w gminie wyłożone o czym podać trzeba przez publiczne obwieszczenie w gminie z oznaczeniem ośmiodniowego nieprzekraczalnego terminu do wnoszenia reklamacyi do wiadomości.

Komisya złożona z przełożonego gminy jako przewodniczącego i z czterech członków przez Radę z własnego grona obranych, winna w przeciągu trzech dni rozstrzygać reklamacye przed upływem ter-

minu wniesione i czynić bezzwłocznie w listach wyborczych poprawki przez nią za stósowne uznane.

Przeciw odmownej uchwale komisji, przysłuży reklamującemu prawo odwołania się do powiatowej władzy politycznej. Odwołanie takie winno być w przeciągu 3. dni od uwiadomienia reklamującego o uchwale odmownej wniesione do komisji, która ma przedłożyć je niezwłocznie powiatowej władzy politycznej a jej rozstrzygnięcie jest dla wyborów w toku będących stanowcze.

Ośm dni przed wyborami niewolno w listach wyborczych żadnych poprawek robić.

1. Twierdzenie, jakoby najmniejszy termin od wyłożenia list wyborczych do wyborów nie cztery lecz sześć tygodni wynosił, nie znajduje w tym § żadnego poparcia, ponieważ ustawa zarządza, że listy wyborcze przynajmniej 4 tygodnie przed wyborami wyłożone być muszą a ośmiodniowy termin nieprzekraczalny do wnoszenia reklamacyi wliczonej być może do onych czterech tygodni. Orzec. tryb. adm. z d. 8. kwietnia 1892 l. 1134.

2. Ten § jasno i wyraźnie opiewa, iż listy wyborcze do przegłądnięcia dla każdego wyłożone być mają a zatem jakiekolwiek ograniczenie nie jest dozwolonem, tembardziej że dopiero p o p r a w o m o c n o ś c i list wyborczych wiadomem jest, kto jest uprawnio-

nym do wyboru. Ograniczenie tedy prawa wglądnięcia do list wyborczych tylko uprawnionym do wyboru jest zatem bezprawne. — Orzec. tryb. adm. z 10. października 1884 l. 2193.

3. Wypływa to z natury rzeczy i ze zamiaru ustawy, że nietylko podczas terminu reklamacyjnego ale także w czasie ostatnim aż do wyborów żadnemu z uprawnionych do wyboru wglądnięcie do list wzbronionem być nie może. To się odnosi szczególnie do ostatnich 8 dni przed wyborami, ponieważ według ostatniego ustępu § 17. dopiero w tym czasie listy stale są ułożone. Niezezwolenie na wglądnięcie do list wyborczych szczególnie w ostatnich 8 dniach przed wyborami jest w myśl ustawy niedopuszczalne. Orzec. tryb. adm. z 20. września 1880 l. 2180.

4. W razie niedozwolonego wglądnięcia do list wyborczych jest rzeczą wyborcy zażalić się o tem w starostwie. Orzec. tryb. adm. z 2. grudnia 1892 l. 3449.

5. Po upływie czterotygodniowego terminu nie jest zezwolenie na wglądnięcie do list wyborczych wogóle ustawowo przepisane i szczególnie wyborcy nie posiadają prawa po upływie czterotygodniowego ogólnego terminu żądać ponownie wglądnięcia do list wyborczych na mocy zamkniętego postępowania reklamacyjnego poprawnionych. Orzec. tryb. adm. z 1. kwietnia 1897 l. 1874. (Od wydawcy: Orzeczenie to stoi w zupełnej sprzeczności z orzeczeniem ad 3. umieszczonem.)

6. Każdy wyborca reklamować może nie tylko swoje prawo wyborcze, ale także prawo trzeciej osoby. Orzec. tryb. adm. z d. 6. lipca 1894 l. 2644.

7. Tej okoliczności, że naczelnik gminy na odpis list wyborczych nie zezwoli, nie można uważać za bezprawie, ponieważ ustawa powiada tylko o wglądnięciu do list wyborczych i dlatego zależy to zupełnie od woli naczelnika gminy, czy na odpis listy wyborczej zezwolić zechce lub nie. Orzec. tryb. adm. z d. 15. grudnia 1887 l. 2707.

Ten § przepisuje, że wyłożenie list wyborczych ogłoszone być musi przez publiczne obwieszczenie w gminie. Jeżeli tedy ogłoszenie to wywieszonem zostało na przeznaczonej dla gminy tablicy urzędowej, wówczas wymaganiom ustawy uczyniono zadość. Orzec. tryb. adm. z 27 marca 1896 l. 1913.

9. Nie zależy wcale w myśl postanowień ustawy, aby termin reklamacyjny w ogłoszeniu wyraźnie był ogłoszony, bo rozumie się, że jeżeli termin wyraźnie nie jest oznaczony, wówczas termin do wnoszenia reklamacji rozpoczyna się z dniem afiszowania obwieszczenia. Orzec. tryb. adm. z 25 paźdz. 1895 l. 5008.

10. Nieprzekraczalny termin do wnoszenia reklamacji ustanowiony być może w pierwszych ośmiu dniach czterotygodniowego terminu do wyłożenia list. (Orzec. tryb. adm. z 18 kwietnia 1895 l. 1908), lub też nawet po ukończeniu czterotygodniowego terminu. Orzeczenie tryb. adm. z 29 września 1892 l. 2850.

11. Komisya reklamacyjna składa się z naczelnika gminy oraz z 4 przez wydział wybranych członków. W jaki sposób wybór ten następuje, ustawa nie daje wyjaśnienia — jednak bez wątpienia przy wyborze komisji reklamacyjnej zastosowany być musi § 45. ustawy gminnej. W razie, gdyby akt wyboru komisji reklamacyjnej był bezprawny, pociągnąłby anulowanie postępowania reklamacyjnego a względnie wyborów za sobą. Orzec. tryb. adm. z 16. paźdz. 1890 l. 3131.

12. Jeżeli nie było powodu do merytorycznego rozstrzygnięcia komisji reklamacyjnej, w takim razie także zarzut przeciw jej utworzeniu jest bezprzedmiotowy. Orzec. tryb. adm. z 27. marca 1896 l. 1913.

13. Jeżeli żadna reklamacja przeciw listom wyborczym wniesioną nie została, wtenczas niemożna unieważnić aktu wyborczego dlatego, że komisya reklamacyjna przez wydział wybraną nie była. Orzec. tryb. adm. z 9. lipca 1897 l. 3883.

14. Postępowanie reklamacyjne ma za zadanie według faktycznego i znanego stanu rzeczowego i prawnego rozstrzygać tylko kwestye co do uprawnienia do wyboru wpisanych wyborców. Orzec. tryb. adm. z 19. maja 1886 l. 927.

15. Komisya reklamacyjna powinna rozstrzygać na czasie wniesione reklamacye przeciw treści list wyborczych i przeprowadzać uchwalone poprawki — nie jest jednak jej rzeczą decydować, czy wolno listy wyborcze odpisywać lub nie, gdyż sprawa ta

należy wyłącznie do naczelnika gminy. Orzec. tryb. adm. z 3. czerwca 1891 l. 1992.

16. Jest rzeczą wyborców żądać sprostowania przepisów urzędu podatkowego jeżeli takowe rzeczywistym warunkom nie odpowiadają, ponieważ nie jest zadaniem władz, przeprowadzeniem wyborów zajętych w tym względzie zaniedbanie stron w postępowaniu reklamacyjnem prostować. Orzec. tryb. adm. z 28. paźdz. 1891 l. 3386.

17. Każdemu wyborcy przysługuje prawo zażalenia przeciw wpisaniu nieprawdziwej cyfry podatkowej do spisu wyborców, ponieważ suma podatku wpływa na rozdział poszczególnych kół wyborczych. Orzeczenie tryb. adm. z 15. grudnia 1887 l. 2707.

18. W przeprowadzonem z urzędu sprostowaniu cyfry podatkowej nie można widzieć żadnej sprzeczności w ustawie, jeżeli takowa przepisaniu podatkowemu odpowiada, jeżeli dokonane zostało w przeciągu terminu reklamacyjnego i jeżeli przez reklamację powód do tego sprostowania był dostarczony. Orzec. tryb. adm. z 19. maja 1883 l. 1161.

19. Bez wniesienia reklamacji nie posiada komisja reklamacyjna prawa do sprostowań listy wyborczej Orzec. tryb. adm. z 7. czerwca 1882 l. 1173.

20. W razie, gdyby w ostatnich 8 dniach przed wyborami poprawki w listach wyborczych były czynione, mogą wybory zostać unieważnione. Orzec. tryb. adm. z 24. lutego 1887 l. 594.

§ 18.

Przeprowadzenie wyborów powinien naczelnik gminy przynajmniej 8 dni przed rozpoczęciem publicznie ogłosić z oznaczeniem miejsca, dnia i godziny, w której poszczególne koła wyborcze zgromadzić i jaką ilość zastępców gminy wybierać mają. Równocześnie zawiadomić należy się o tem powiatową władzę polityczną.

1. Ponieważ przy niniejszem ogłoszeniu nie jest termin nieprzekraczalny jak przy reklamacyi ustanowiony tylko jedynie termin odbyć się mających wyborów podany przeto dzień, którego ogłoszenie afiszowane zostało do terminu 8 dniowego może być wliczony. Orzec. tryb. adm. z 19. czerwa 1895 l. 3131.

2. Niniejszy § wymaga jasno i wyraźnie, że ogłoszenie zawierać musi miejsce, dzień i godzinę, na którą poszczególne koła wyborcze zgromadzić się mają. Opuszczenie któregokolwiek z tych przepisów spowodować by mogło unieważnienie wyborów. Orzec. tryb. adm. z 10. paźdz. 1884 l. 2193.

3. Tylko ten dzień uważany być może za dzień wyborczy, na który przeprowadzenie czynności wyborczych przez publiczne ogłoszenie u stanowionem zostało. Zmiana dnia wyborczego względnie przeniesienie wyborów na inny dzień może nastąpić tylko znów przez publiczne ogłoszenie ale nigdy przez ustne oświadczenie naczelnika gminy. Orzec. tryb. adm. z 22. maja 1896 l. 3113.

4. W tej okoliczności, że ogłoszenie zawierało wyraźne oznaczenie godziny wyboru tylko III. koła wyborczego, zaś co do reszty ogłoszonem było, że koło II. wybiera po kole III. a koło I. po kole II. nie można było przewidzieć żadnej nieformalności i z tego powodu wybory unieważnione być nie mogą. Orzec. tryb. adm. z 10. maja 1883.

§ 19.

Powiatowa władza polityczna powinna czuwać nad tem, żeby wszystkie przygotowania do wyboru przedczasem zarządzone były, ażeby z upływem peryodu wyborczego nowe zastępstwo gminy swoją czynność rozpocząć mogło.

1. Ani ustawa gmina, ani gminna ordynacya wyborcza nie zawiera dokładnych postanowień kiedy wybory wydziału gminnego przeprowadzone być mają. Z § 20. ustawy gminnej, który czas funkcyi wydziału gminnego na 3 lata ustanawia, musi się wnioskować, że po ukończeniu peryodu wyborczego urzędującego wydziału, nowe zastępstwo swą czynność rozpoczynać może. Postanowienie 2 zdania powyższego § ustawy gminnej jest oczywiście wyjątkowem i nie zamierza wcale rozszerzyć czasu urzędowania wydziałów lecz chce tylko poczynić zarządzenia na wypadek, gdyby nowowybrane zastępstwo na czas swojego urzędu objąć nie mogło. Orzec. tryb. adm. z 17. marca 1887 l. 832.

~~~~~

Rozdział trzeci.

O przedsięwzięciu wyborów.

§ 20.

Akt wyborczy prowadzony jest przez komisję wyborczą, która składa się z naczelnika gminy lub jednego z radnych jako przewodniczącego i z czterech mężów zaufania wybranych przez naczelnika gminy z pośród wybieralnych członków gminy.

Powiatowa władza polityczna może do aktu wyborczego wysłać delegowanego dla czuwania nad zachowaniem ustawy i utrzymania spokoju i porządku.

1. W myśl § 20 nie wystarcza aby osoba mająca być powołaną do komisji wyborczej, była do listy wyborczej tylko wpisaną lecz § ten wymaga prawa wybieralności w myśl ordynacji wyborczej. Orzec. tryb. adm. z 12. maja 1886 l. 1046.

2. Wybory gminne zostały z tego powodu unieważnione, ponieważ do komisji wyborczej sekretarz gminny przybrany został, który był funkcyonaryuszem gminy. Orzec. tryb. adm. z 17. lutego 1892 l. 531.

3. Że naczelnik gminy przy wyborach gminnych może być zastąpiony wynika już z brzmienia niniejszego § i z natury rzeczy, ponieważ w danych okolicznościach przeprowadzenie wyborów byłoby niemożliwe. — Orzec. tryb. adm. z 1. paźdz. 1884 l. 1663.

4. Komisya wyborcza może być ukonstytuowaną nawet przed aktem wyborczym. Orzec. tryb. adm. z 1. grudnia 1887 l. 3298.

5. Członek komisji wyborczej przy rozpoczęciu aktu wyborczego w II. kole oświadczył wbrew obowiązкови swojemu, że dalej funkcyować nie będzie i oddalił się z lokalu wyborczego. Ustawa wyborcza, która takiego postępowania członka komisji nie przewiduje, nie zawiera postanowienia, co w tym wypadku czynić należy. Trybunał adm. uznał, że dopóki możliwą jest większość uchwały komisji, dopóty ona zobowiązana jest akt wyborczy dokończyć. Orzec. tryb. adm. z 34. kwietnia 1895 l. 2084.

6. Komisarzowi politycznemu przysługuje prawo wstrzymać dalszy akt wyborczy. Ciąg dalszy aktu wyborczego po dokonaniem przez wydelegowanego komisarza wstrzymaniu jest bezprawny i nieważny. Orzec. tryb. adm. z 22. lutego 1883 l. 373.

§ 21.

Koła wyborcze zgromadzają się osobno. Najprzód wybiera trzecie, następnie drugie a w końcu pierwsze koło wyborcze.

Każdy uprawniony do wyboru może ze wszystkich wybieralnych członków gminy bez względu na koło wyborcze wybierać.

1. Naruszenia ustawy nie można spostrzedz w tem, że władza krajowa przy unieważnieniu III. koła wyborczego, unieważniła

także wybór II. i I. koła, ponieważ rzeczywiście nie jest możliwość wykluczona, że rezultat wybierać się mającego koła III. mieć może miarodajny wpływ na akta wyborcze II. i I. koła wyborczego. Orzec. tryb. adm. z dnia 28. listopada 1894 l. 4358.

§ 22.

Akt wyborczy jest publiczny. Przed rozpoczęciem głosowania powinien przewodniczący komisji wyborczej zebranych wyborcom przedstawić treść §§ 9—11 niniejszej ordynacji wyborczej co do potrzebnych przymiotów wybieralności, objaśnić postępowanie przy głosowaniu i obliczaniu głosów i wezwać wyborców, aby według własnego przekonania, niezawisłe od wszelkich pobocznych względów głosowali jak tego według ich sumiennego zdania dobro gminy wymaga.

1. Postanowienie niniejszego § „że akt wyborczy jest publiczny“ nie przeszkadza wcale, aby akt wyborczy nie mógł być w mieszkaniu prywatnem np. w mieszkaniu naczelnika gminy przeprowadzony. Ustawie nie rozchodzi się wcale o rodzaj lokalu lecz tylko o wolny dostęp wszystkim wyborcom do takowego, co właściwie akt wyborczy czyni publicznym. Przeprowadzenie wyborów przy zamkniętych drzwiach jest niedozwolone. Orzec. tryb. adm. z 4. lutego 1888 l. 412.

W tej okoliczności, że wskutek niewystarczającego lokalu i ze względu na utrzymanie porządku wyborcy nie znaleźli dostępu w liczbie nieograniczonej lecz wpuszczani byli w partyach po kilkadziesiąt, nie można przewidzieć bezprawnego ograniczenia wolności wyborczej i publicznej aktu wyborczego. Wolność wyborcza i publiczność byłaby wówczas naruszona, gdyby było dokazanem, że wyborcom był wstęp do lokalu wyborczego utrudniony. Orzec. tryb. adm. z 27. kwietnia 1892 l. 1284.

3. Opuszczenie pouczenia nie może za sobą pociągać unieważnienia aktu wyborczego, ponieważ ani z tej formalności ani też z brzmienia ustawy nie wynika jakoby upomnienie wyborców ważność wyborów mogło naruszyć. Orzec. tryb. adm. z 8. maja 1897 l. 2634.

4. W tem, że wyborcom do wyboru przybyłym kartki wręczono i nazwiska kandydatów podpowiadano, nie można widzieć agitacyi, ubliżającej wolności wyborczej. Orzec. tryb. adm. z 1. lutego 1886 l. 1427.

5. Rozdzielenie kartek wyborczych nie może być jako wywieranie wpływu na wolność wyborczą uważane, ponieważ żaden wyborca nie jest zobowiązany kartek tych używać. Orzec. tryb. adm. z 18. listopada 1886 l. 3005.

6. Jeżeli dostęp do lokalu wyborczego utrudniano w sposób bezprawny pewnej oznaczonej kategorii wyborców np. z kartkami czerwonymi, wówczas jest to utrudnianie ku

wolnemu wykonaniu prawa wyborczego.
Orzec. tryb. adm. z 27. grudnia 1884 l. 2948.

§ 23.

Głosowanie rozpoczyna się w poszczególnych kołach wyborczych w ten sposób, że członkowie komisji wyborczej, którzy w odnośnych kołach wyborczych są uprawnieni do wyboru, swoje głosy oddawają. Następnie woła jeden z członków komisji wyborczej wyborców w takim porządku, w jakim ich nazwiska w liście wyborczej są wpisane do oddania głosów.

Uprawnieni do wyboru, którzy po dokonaniem wywołaniu ich nazwiska do zgromadzenia wyborczego przyjdą, mają dopiero po przeczytaniu całej listy wyborczej swoje głosy oddać i w tym celu do komisji wyborczej się zgłosić.

1. Naczelnik gminy jest także członkiem komisji i tak samo jest zobowiązany do wybierania na samym początku. Orzec. tryb. adm. z 9. listopada 1877 l. 1321.

2. Z §§ 23 i 24 ord. wyborczej okazuje się, że komisja wyborcza tylko tych wyborców do wyboru przepuścić może, którzy są w listach wyborczych wpisani. Jest rzeczą każdego wyborcy, aby poczynił kroki w celu sprostowania ewentualnego błędu w listach wyborczych w drodze reklamacyjnej.

3. Wybory wydziału gminnego przeprowadzone być muszą zawsze na podstawie

tych list wyborczych, które podlegały postępowaniu reklamacyjnemu i które po przeprowadzeniu takowego zostały prawomocne. Orzec. tryb. adm. z 28. listopada 1894 l. 4561.

4. Komisya wyborcza nie posiada prawa decydowania i rozstrzygania czy wpisanemu do listy wyborczej członkowi przysługuje prawo wybierania, lecz dopuścić musi każdego do wyboru, który do listy wyborczej jest wpisany. Orzec. tryb. adm. z 7. czerwca 1895 l. 2924.

5. Ta okoliczność, że uprawniony do wyboru nie został przez komisję wołany, nie stanowi żadnej ustawowej przeszkody, ponieważ uprawniony wyborca po przeczytaniu listy wyborczej powinien się do komisji wyborczej zgłosić. Orzec. tryb. adm. z 17. lipca 1880 l. 1314.

§ 24.

Każdy do oddania głosu wywołany wyborca powinien tyle osób wymienić, ile w kole wyborczem członków wydziałowych i zastępców wybierać się należy.

1. Jeżeli osoba z powodu kary pozbawiona prawa wyborczego we wyborach brała udział, nie można w tem widzieć żadnego bezprawia, ponieważ należało się w postępowaniu reklamacyjnem jego prawo unieważnić, zaś w myśl ordynacyi wyborczej każdemu przysługuje prawo głosowania, kto po prawomocności listy wyborczej do takowej jest wpisany i przy wyborach lub po takowych

nie można mu tego prawa odebrać. Orzec. tryb. adm. z 2. grudnia 1880 l. 2364.

2. Jeżeli w liście wyborczej znajduje się więcej osób z równobrzmiącym nazwiskiem i imieniem, wówczas jest rzeczą wyborcy określić dokładniej tego, którego chce wybierać. W razie zachodzącej wątpliwości może być wybór unieważniony. Orzec. tryb. adm. z 22. marca 1895 l. 1417.

3. Przy ustnem głosowaniu można wybierać się mających na kartkę napisać i z kartki takowych odczytywać; nie umiejący czytać, może zaufanemu oddać kartkę do odczytania, jednak musi każdego odczytanego powtórzyć. Orzec. tryb. adm. z 2. lipca 1887 l. 1853.

4. W pewnym wypadku wybierali niektórzy wyborcy tylko określeniem: „księdza proboszcza“, „pana doktora“ i „pana dyrektora“ a ponieważ w owej miejscowości był jeden proboszcz, jeden lekarz i jeden dyrektor, przeto komisya wyborcza niemając żadnej wątpliwości wpisywała ich imiennie do listy wyborczej. Trybunał adm. stanął jednak na tem stanowisku, że ustawa wymaga koniecznie „wymianowania“ wybierać się mających i z tego powodu wybory unieważnił. Orzec. tryb. adm. z 8. kwietnia 1892 l. 1135.

5. Każdemu uprawnionemu do wyboru czy to z tytułu jego osobistego stanowiska, czy też z tytułu opłacania podatków przysługuje tylko jedno prawo wyborcze. Choćby przypadkiem osoba taka wpisana była do list wyborczych mylnie więcej razy, prawo

wyborcze wykonywać może tylko raz jeden.
Orzec. tryb. adm. z 4. lipca 1896 l. 3975.

6. Gdyby wyborcę do oddania głosu nie dopuszczono, wówczas mogą zostać wybory unieważnione, jeżeli głos ten mógłby mieć wpływ na zmianę wyniku wyborów. Orzec. tryb. adm. z 13. kwietnia 1894. l. 1491.

U s t a w a z 24. w r z e ś n i a 1883.
ważna dla Księstwa Śląskiego odnosząca się do wprowadzenia pisemnego głosowania przy wyborach do zastępstwa gminy.

Za zgodą sejmiku Mojego Księstwa Śląskiego wydaje co następuje:

A r t y k u ł I.

Na poprzednie żądanie może być od politycznej władzy krajowej w porozumieniu z wydziałem krajowym miastom i innym gminom pisemne głosowanie przy wyborach członków wydziałowych i zastępców dozwolone.

Żądanie nastąpić może tylko na mocy uchwały wydziału, która większością dwóch trzecich głosów zapadła.

C. k. śląski rząd krajowy postanowił w porozumieniu ze śląskim wydziałem krajowym, że raz udzielone zezwolenie na przeprowadzenie gminnych wyborów z piśmiennym głosowaniem jest stałe i że jest na dalsze wybory trwałe i że na ustne głosowanie

napowrót zmienionem być nie może. Rozporz. c. k. śląskiego rządu krajowego z 31. marca 1888 l. 3976.

A r t y k u ł II.

Dla tego pisemnego postępowania zobowiązują postanowienia rozdziału III. części głównej I. gminnej ordynacyi z 15. listopada 1863 z następującemi zmianami:

§ 1. (§ 24. ord. wyb.) Każdy do głosowania zawołany wyborca powinien na kartce przez gminny urząd wystawionej tyle osób, ile w kole wyborczem członków wydziału i zastępców się wybiera, z podaniem imiona, nazwiska, charakteru i zamieszkania napisać.

Imiona, które liczbę wydziałowych i zastępców na odnośne ciało wyborcze przypadającą przekraczają, nie będą przy liczeniu głosów uwzględnione.

Kartka wyborcza nie może być ani numerem ani też nazwiskiem wyborcy zaopatrzona.

Kartki wyborcze rozda je przełożęństwo gminy.

1. Dochodzenie w tym kierunku, czy wyborca rzeczywiście pewną kartkę wyborczą z pewnymi na niej podanemi osobami oddał, jest ustawowo niedozwolone. Orzec. tryb. adm. z 9. paźdz. 1889 l. 3253.

2. W kartkach wyborczych zachodząca niewyraźność w oznaczeniu wybieranego nie unieważnia wyboru, jeżeli nie ulega wątpliwości, na którego z wybieralnych w liście wyborczej umieszczonych oddany głos się odnosi. Orzec. tryb. adm. z 24. marca 1887 l. 884.

3. Oddanie dwóch kartek wyborczych jest niedozwolone i unieważnia wybory, gdyby takowe na rezultat wyborów wpływać miało. Orzec. tryb. adm. z 22. kwietnia 1879 l. 753.

§ 2. (§ 26 ord. wyb.) Przewodniczący komisji wyborczej przyjmuje od wyborcy złożoną kartkę wyborczą i składa takową do urny wyborczej przeznaczonej do wkładania kartek wyborczych.

Członek komisji wyborczej do tego upoważniony lub przez komisję dobrany pisarz powinien natychmiast przy głosowaniu w obecności wyborcy oddania kartki wyborczej w liście wyborczej obok nazwiska wyborcy uwidocznić.

1. Tylko oddanie kartki wyborczej a nie jej wypełnienie musi przez wyborcę osobiście być wykonane. Orzec. tryb. adm. z 14. lutego 1895 l. 791.

2. Komisja wyborcza nie jest upoważnioną żądać od wyborców wymienienia osób na kartce wyborczej wypisanych lub odbiór kartek wyborczych od jakiegokolwiek oświadczenia robić zależnym, gdyż w takim razie

wybory unieważnione by zostały. Orzec. tryb. adm. z 21. paźdz. 1886 l. 2670.

3. Wglądnięcie do kartek wyborczych przez trzecią osobę w celu wkładania takowych do urny wyborczej, jest powodem do unieważnienia wyborów. Orzec. tryb. adm. z 14. lipca 1881 l. 1197.

4. Cofnięcie włożonej już do urny kartki wyborczej jako też oddanie kartki po upływie ukończenia aktu wyborczego może być powodem zmienienia rezultatu wyborczego. Orzec. tryb. adm. z 9. paźdz. 1885 l. 2392.

§ 3. (§ 27. ord. wyb.) Skoro wszyscy obecni wyborcy pewnego ciała wyborczego swoje kartki wyborcze oddali, powinien przewodniczący komisji wyborczej głosowanie zamknąć.

Kartki wyborcze powinien następnie przewodniczący w urnie wyborczej zmniejszać i następnie wyjąć i zliczyć.

Komisja wyborcza powinna listę oddanych kart wyborczych z listą wyborczą porównać i przystąpić do zliczenia głosów. W celu zliczenia powinien jeden członek komisji wyborczej nazwiska na kartkach wyborczych umieszczone odczytać, zaś drugi członek lub też przez komisję wyborczą upoważniony pisarz powinien wymienione po raz pierwszy nazwiska do listy głosowania wpisywać i przy każdym następnem

wymienieniu tego samego nazwiska liczbę bieżącą 2, 3 itd. dopisać.

Rezultat obliczenia głosów uwidocz-niony być musi w tej liście z podaniem tych, którzy oprócz wybranych największą ilość głosów otrzymali.

Lista wyborcza i lista głosowania podpisana być powinna przez przewodniczącego, resztę członków komisji wyborczej i przez przybranego ewentualnie pisarza.

1. W razie, gdyby okazała się dyferencya pomiędzy liczbą głosujących i kartkami wyborczymi, wówczas akt wyborczy unieważniony być może, jeżeli dyferencya ta na rezultat ewentualnie wpłynąć mogła. Orzec. tryb. adm. z 10. marca 1887 l. 711 i z 10. lutego 1893 l. 512.

2. Odczytanie i wpisanie umieszczonych nazwisk na kartkach wyborczych nastąpić może jedynie po zamknięciu głosowania. Gdyby kartki odczytywane były zaraz po oddaniu każdego pojedynczo wyborcy, naruszoną byłaby ustawa co do tajnego głosowania i wybory unieważnioneby zostać musiały. Orzec. tryb. adm. z 29. kwietnia 1892 l. 1411.

§ 4. (§ 30 ord. wyb.) Imiona i nazwiska wybranych w tem kole, które już głosowało powinno być temu kołu wyborczemu, które później głosuje przed głosowaniem do wiadomości podane.

Głosy, które padną na członka wydziału, wybranego już w innem kole wyborczem, nie będą liczone.

Jeżeli wybrany już zastępca przez późniejszą wybierającą kole wyborczem na członka wydziału wybrany zostanie, wtenczas na jego miejsce wstępuje jako zastępca ten, który w odnośnem kole wyborczem największą ilość głosów otrzymał.

Jeżeli ktoś w kilku kołach wyborczych jako zastępca został wybrany, wówczas ważny jest jego wybór w tem kole wyborczem, w którem według liczby przypadających na niego głosów wyborowi do wydziału najbliższej stoi, zaś w razie równego stanowiska w tem kole, do którego najpierw wybrany został.

Schönbrunn, dnia 24. września 1883.

F r a n c i s z e k J ó z e f mp.

T a a f f e mp.

§ 25.

Trzecia osoba może być do głosowania w imieniu uprawnionego do wyboru tylko we wypadkach §§ 4 do 7 i tylko pod tym warunkiem dopuszczoną, że się co do swego uprawnienia należycie wylegitymuje.

1. Komisya wyborcza jest uprawnioną w razie gdyby zachodziła wątpliwość co do istnienia małżeńskiego stosunku, żądać dowodu, że zjawiony zastępca jest mężem wyborczyni. Orzec. tryb. adm. z 20. września 1882 l. 1471.

2. Pełnomocnictwa wyborcze mogą być tylko na jedne oznaczone wybory wystawione. Orzec. tryb. adm. z 28. marca 1896 l. 1444.

3. Ustne udzielenie pełnomocnictwa przed komisją wyborczą jest niedopuszczalne. Orzec. tryb. adm. z 4. lipca 1884 l. 1574.

4. Ponieważ wystawienie pełnomocnictwa do wyborów nie może być liczone do tych czynności, do których podpis współopiekuna jest potrzebny, przeto może matka małoletnich spadkobierców, uprawnionych do wyboru, jeżeli jest opiekunką pełnomocnictwo wystawić. Orzec. tryb. adm. z 6. grudnia 1895 l. 5727.

5. Nie jest rzeczą komisji wyborczej wpuszczać się w badanie przyczyn, dlaczego wyborca drugie pełnomocnictwo wystawił, ponieważ komisya zajmować się powinna tą kwestyą, czy przedłożone pełnomocnictwo jest formalne i ważne. Orzec. tryb. adm. z 18. listopada 1896 l. 6156.

6. Komisya wyborcza nie powinna dopuścić do głosowania, jeżeli wskutek uczynionego zarzutu skonstatowaniem zostanie, że wystawca pełnomocnictwa do wykonania prawa wyborczego przez pełnomocnika, lub że ostatni do zastępowania wyborcy nie jest uprawnionym. Komisya natomiast nie jest

uprawnioną do badania pełnomocnictwa co do prawdziwości podpisu. Orzec. tryb. adm. z 6. czerwca 1896 l. 3395.

7. Dokładne zgadzanie się pełnomocnictw wyborczych z wpisaniem do listy wyborczej musi być bezwarunkowo żądane. Braki nie mogą być ustnie wyrównane. Orzec. tryb. adm. z 7. paźdz. 1891 l. 3165.

8. Jeżeli wyborca umarł, wówczas nie mogą spadkobiercy choćby dekretem dziedzictwa wylegitymowani w jego imieniu wybierać. Rzeczą spadkobierców było w terminie reklamacyjnym żądać dopisu słowa: „spadkobiercy“ do wpisanego w listach wyborczych zmarłego wyborcy. Orzec. tryb. adm. z 14. listopada 1887 l. 2993.

9. Wystawione pełnomocnictwo może być przez późniejsze odwołaniem i pełnomocnik posiadający pełnomocnictwo późniejsze może być do głosowania dopuszczony. Orzec. tryb. adm. z 7. paźdz. 1891 l. 3165.

Komisya wyborcza może ewentualnie nie dopuścić żadnego pełnomocnika do wyboru. Orzec. tryb. adm. z 16. maja 1889 l. 1823.

10. Pewien świadek podał, że 40 do 50 pełnomocnictw od kobiet in bianco podpisanych zebrał, do których nazwiska pełnomocników dopiero później wpisane zostały. Ponieważ okazało się, że przy wyborach wszystkie pełnomocnictwa wystawione były formalnie i ponieważ ze strony wystawców z powodu jakiegokolwiek nadużycia nie zostało wniesionem zażalenie, przeto nie można twierdzić, jakoby w tym wypadku zaszły

jakiegokolwiek bezprawne wpływy. Orzec. tryb. adm. z 2. lipca 1890 l. 1836.

11. Ze względu, że przez cofnięcie pełnomocnictwa tylko prawa wyborcy udzielającego pełnomocnictwa a nie prawa trzecich osób naruszone zostaną, przeto ostatni nie są legitymowani do wnoszenia w tym względzie rekursów. Orzec. tryb. adm. z 18. września 1890 l. 2382.

§ 26.

Każde głosowanie wpisuje się w obecności wyborcy do przygotowanych na ten cel rubryk listy wyborczej obok nazwiska wyborcy.

Równocześnie zostaną wymienione nazwiska w liście przeciwnej w ten sposób wykazane, że przy pierwszym głosie, który ktoś jako wydziałowy lub zastępca otrzyma, jego nazwisko do odpowiedniej rubryki wpisane — a w obok stojącej rubryce liczba 1, przy drugim głosie, który na niego padnie liczba 2. itd. dopisaną zostanie.

1. W pewnym wypadku przy prowadzeniu listy wyborczej nie zostali przy każdym wyborcy wymienieni przez tegoż wpisani, tylko przy wyborze poszczególnych wyborców dopisano słowo: „ci sami“ wtenczas, jeżeli wyborca tych samych wybierał, co jego poprzednik. Jeżeli ten rodzaj wpisywania głosowania podczas aktu wyborczego nie został

zaczepiony, przypuszczać trzeba, że skrócenie to w prowadzeniu listy wyborczej we wszystkich wypadkach z wiedzą i za zezwoleniem odnośnego wyborcy samego nastąpiło. Ustawa bowiem niewymaga, ażeby pod każdym warunkiem przy każdym wyborcu wszystkie nazwiska przez niego podane wyraźnie były podane, ale wymaga tylko, aby w liście wyborczej w obecności wyborcy głosowanie wyraźnie wpisanem było. Orzec. tryb. adm. z 9. maja 1891 l. 1603.

§ 27.

Skoro wszyscy obecni wyborcy pewnego koła wyborczego głosy swoje oddali, ogłasza przewodniczący komisji wyborczej głosowanie jako zamknięte.

Komisya wyborcza powinna rezultat, który z obydwóch list wyborczych wynika, porównać, zaszłe błędy poprawić, następnie listy wyborcze podpisać i obliczenie głosów przeprowadzić.

1. Jeżeli lokal wyborczy wszystkich wyborców naraz pomieścić nie może, rozumieć trzeba pod słowem „obecni wyborcy“ nietylko tych wyborców, którzy znajdują się w lokalu, lecz także tych, którzy znajdują się we wchodach lub w bezpośrednim otoczeniu. Orzec. tryb. adm. z 5. lutego 1887 l. 109.

2. Jeżeli ukończenie wyborów oznaczone zostało na godz. 6. ogłosić można głosowanie za zamknięte dopiero wtenczas, jeżeli wszyscy

o tej godzinie obecni wyborcy swoje głosy oddali. Orzec. tryb. adm. z 5. grudnia 1884 l. 2737.

3. W pewnym wypadku skrutynium III. koła nieodbyło się zaraz po wyborach, lecz dopiero następnego dnia z wykluczeniem publiczności. Aczkolwiek ordynacya wyborcza ciąg dalszy aktu wyborczego przez kilka dni w razie konieczności nie wyklucza, to jednak w myśl § 22. ord. wyb. jest koniecznem, aby dzień taki w myśl § 18. ord. wyb. wyborcom do wiadomości podany został i dlatego też powyższy akt wyborczy unieważniony został. Orzec. tryb. adm. z 12. marca 1885 l. 610.

§ 28.

W każdym kole wyborczem liczeni będą ci, którzy z pomiędzy wymienionych w liczbie wybierać się mających członków wydziałowych największą ilość głosów otrzymali jako wydziałowi, zaś ci, którzy po takowych w liczbie wybierać się mających zastępców największą ilość głosów otrzymali, jako zastępcy.

Otrzymało więcej osób niżli do wyrównania członków wydziałowych i zastępców na koło wyborcze przypadających jest potrzebną jednakową liczbę głosów, wtenczas rozstrzyga los, kto z nich do wydziału lub do zastępstwa ma wstąpić.

§ 29.

W razie wyboru osoby niewybieralnej lub takiej, która podała ustawowy powód nieprzyjęcia, wstępuje do wydziału względnie do zastępstwa ten, który w odnośnym kole wyborczem po członkach wydziału względnie po zastępcach najwięcej głosów otrzymał.

To samo bez względu na nastąpić mającą karę pieniężną w myśl § 19. ustawy gminnej następuje wtenczas, jeżeli wybrany bez ustawowej przyczyny uniewinnienia wyboru przyjąć nie chce.

1. Komisyja wyborcza nieposiada prawa decydowania co do wybieralności wybranego do wydziału członka, ponieważ w myśl § 31. ord. wyb. jedynie starostwu przysługuje prawo rozstrzygania czy odnośny wyborca jest wybieralnym lub nie. Orzec. tryb. adm. z 3. lutego 1882 l. 232.

2. Ten paragraf niema zastosowania do wypadku, jeżeli np. nowo wybrany członek wydziału umarł przed ukonstytuowaniem się wydziału. W tym bowiem wypadku powołany być może w myśl § 21. ust. gmin. zastępca posiadający największą ilość głosów przez naczelnika gminy do wydziału gminnego czyli, że powołanie to niemoże nastąpić przed lecz dopiero po ukonstytuowaniu wydziału. Orzec. tryb. adm. z 30. paźdz. 1885 l. 2692.

§ 30.

Jeżeli ktoś w pewnym kole wyborczem został już jako wydziałowy wybrany, niepowinien w później wybierających kołach wyborczych otrzymywać dalszych głosów.

Jeżeli się to jednak stanie, należy się głosującemu zwrócić uwagę, że głos taki nie będzie liczony. Jeżeli natomiast wybrany już zastępca przez później wybierające koło wyborcze za członka wydziału wybrany zostanie, wtenczas na jego miejsce jako zastępcy wstępuje ten, który w odnośnym kole wyborczem największą ilość głosów otrzymał.

Jeżeli ktoś w kilku kołach wyborczych jako zastępca wybrany został, wtenczas zobowiązuje jego wybór w tem kole wyborczem, w którym jego wybór bliżej wydziału się znajduje zaś w razie równego stanowiska w tem kole, w którym naprzód został wybrany.

1. Głosujący, któremu zwrócono uwagę, że wyborca wymieniony już w innem kole został wybrany, może na jego miejsce wymienić innego. Orzec. tryb. adm. z 6. marca 1889 l. 902.

2. Opuszczenie szczególnego, formalnego ogłoszenia rezultatu wyborczego w poszczególnych kołach wyborczych, może ze względu

na postanowienia §§ 24. i 30. ord. wyborczej spowodować unieważnienie wyborów, jeżeli się okaże, że wyborcy niewiedząc o rezultacie, wybierali w dalszych kołach już raz wybranych i że skutek wyniku mógł być odmienny. Orzec. tryb. adm. z 11. czerwca 1887 l. 1672.

§ 31.

Jeżeli wybory we wszystkich kołach wyborczych zostały ukończone, zostanie protokół o akcie wyborczym prowadzony zamknięty i przez członków komisji wyborczej podpisany.

Naczelnik gminy powinien takowy wraz ze wszystkimi aktami wyborczymi przechować. Tenże ogłosi rezultat ogólny wyborów we wszystkich kołach wyborczych odbytych i podaje takowy do wiadomości powiatowej władzy politycznej.

Ostatnia unieważnia wybory, które padły na osoby wyjęte lub wykluczone z prawa wybieralności z dopuszczeniem rekursu do krajowej władzy politycznej.

1. Niema przepisów na to, które osoby z prowadzeniem listy wyborczej, listy kontrolnej jako też protokołem wyborczym zająć się mogą. Orzec. tryb. adm. z 14. marca 1889 l. 984.

§ 32.

Zarzuty przeciw postępowaniu wyborczemu wnosić należy w przeciągu 8-dniowego terminu nieprzekraczalnego po ukończonym akcie wyborczym u naczelnika gminy, który takowe krajowej władzy politycznej do ostatecznego rozstrzygnięcia przedłożyć powinien.

Jeżeli w przeciągu powyższego terminu żadne zarzuty wniesione nie zostały lub wniesione jako niedopuszczalne cofnięte zostały, wtenczas do wyboru przedsiębiorstwa gminy przystąpić należy.

1. Prawo do wnoszenia rekursu przeciw wyborom mają tylko ci uprawnieni do wyboru, którzy przez ten akt w swoich prawach dotknięci zostali. A zatem prawa każdego poszczególnego wyborcy dotknięte są wówczas, jeżeli dopuszczono głosy nieważne do wyborów natomiast w razie wykluczenia z prawa wybieralności, legitymowaną jest do wnoszenia rekursu tylko ta osoba, która prawa swego pozbawioną została. Orzec. tryb. adm. z 7. stycznia 1897 l. 71.

2. Przy obliczeniu 8-dniowego terminu do wnoszenia rekursu, nie liczy się dnia, którego wybory się odbyły. Orzec. tryb. adm. z 25. listopada 1891 l. 3785.

3. Wniesienie zarzutów (t. j. rekursu) na ręce starostwa jest nieważne, chyba że starostwo w przeciągu 8-dniowego terminu ta-

kowe na ręce naczelnika gminy nadesła. Orzec. tryb. adm. z 24. kwietnia 1890 l. 1349.

4. Jeżeli rekurs wniesiony zostanie listem poleconym, wówczas jako termin wniesienia liczy się ten dzień, którego receptis naczelnikowi gminy doręczony został. Orzec. tryb. adm. z 7. stycznia 1893 l. 77.

5. Zarzuty, przeciw wyborom wnosi się dopiero po ukończeniu wyborów I. koła wyborczego, gdyż od tego czasu rozpoczyna się termin nieprzekraczalny. W pewnym wypadku rząd krajowy nieuwzględnił rekursu z tego powodu, że był wniesiony przed terminem 8-dniowym (tj. 5. stycznia aczkolwiek 6. stycznia odbyły się dopiero wybory I. koła). Trybunał administracyjny przychylił się do zażalenia strony i orzekł wbrew rozstrzygnięciu rządu krajowego. Orzec. tryb. adm. z 27. kwietnia 1892 l. 1384.

6. Rekursy, w których tylko ogólne twierdzenia i przypuszczenia są wykazane zaś faktów żadnych niepodano, nie powinny być uwzględnione. Orzec. tryb. adm. z 27. grudnia 1888 l. 4017.

7. W tem, że zarządzone dochodzenia przeprowadzono jedynie na podstawie aktów wyborczych, protokołu wyborczego i zeznania komisji wyborczej i że nie przesłuchano świadków przez rekurującego podanych, nie można widzieć żadnego naruszenia prawa, ponieważ ustawa pewnego postępowania w tej sprawie wcale nie ustanawia. Orzec. tryb. adm. z 15. paźdz. 1897 l. 5301.

8. Zarzuty jakoby listy wyborcze ułożone zostały na podstawie list starych i jakoby kilku wyborcom wglądnięcie do list zabroniono, nie mogą być na podstawie niniejszego § uwzględnione, ponieważ te zarzuty należało się wniesić w postępowaniu przygotowawczem (reklamacyjnem). Orzec. tryb. adm. z 9. paźdz. 1885 l. 2392.

9. Zarzut, jakoby naczelnik gminy w liście wyborczej bez uchwały komisji reklamacyjnej przeprowadzał zmiany jeżeli zmiany te przeprowadzone zostały przed ukonstytuowaniem komisji reklamacyjnej, należy do postępowania reklamacyjnego a zatem zmiany te nie mogą do rekursu na podstawie § 32. być wniesione. Orzec. tryb. adm. z 16. maja 1889 l. 1823.

10. Opuszczone przeprowadzenie uchwalonych zmian w listach wyborczych przez komisję reklamacyjną zacząć trzeba w ciągu postępowania reklamacyjnego a nie na mocy tego §. Orzec. tryb. adm. z 7. czerwca 1892 l. 1130.

11. Z tego paragrafu okazuje się, że prawo rozstrzygnięcia politycznych urzędów w sprawach przygotowania wyborczego w drodze ustawowej instytucji następnie (z wyjątkiem np. § 13. i § 17. gdzie wyraźnie wyjątek ten zaznaczony) a zatem zarzuty tej treści, jakoby listy wyborcze przez pełne cztery tygodnie przed wyborami do wglądnięcia dla każdego wyłożone nie były, jeżeli od kompetencji organów reklamacyjnych wycofane — należy się przed czasem wniesić do politycznej władzy I. instancji i

w przepisanych instancjach przeprowadzić a nie dopiero po wyborach w postępowaniu wyborczem u rządu krajowego zaczepiać. Orzec. tryb. adm. z 26. kwietnia 1895 l. 2120.

12. Dopuszczenie do wyborów następnie wpisanych do listy wyborczej, może stanowić przedmiot wniesienia rekursu, jeżeli prawdą jest, że wyborcy w listach ostatecznie ustanowionych wpisani nie byli i dopiero następnie w sposób bezprawny wpisani zostali. Orzec. tryb. adm. z 4. lipca 1884 l. 1547.

~~~~~
Dział II.

O wyborze Zwierzchności gminnej.

§ 33.

Na wezwanie najstarszego wiekiem członka nowowybranego wydziału zbiorą się jego wszyscy członkowie w oznaczonym dniu i w oznaczonej godzinie w celu wybrania Zwierzchności gminnej.

Członkowie wydziału, którzy albo wcale się nie zjawiają albo przed ukończeniem wyboru się oddalają, nieusprawiedliwszy dostatecznie swej nieobecności lub swego opuszczenia, podpadają karze pieniężnej, którą wydział aż do 40 Kor. wymierzyć może.

1. Niniejszy § odnosi się także do właściciela względnie do zastępcy głosu wirylnego. W razie, jeżeli wszyscy członkowie wydziału do wyboru Zwierzchności gminnej przez zwołującego zaproszeni nie zostali, wybór ten jest nieważny. Orzec. tryb. adm. z 2. paźdz. 1890 l. 3009.

§ 34.

Naczelnik politycznej władzy jest upoważniony być obecnym przy akcie wyborczym albo sam albo przez delegowanego dla czuwania nad prawnością postępowania. Naczelnik władzy tej musi być przedczasem o dniu i godzinie wyborów uwiadomiony.

§ 35.

Wybory prowadzone być mają przez najstarszego wiekiem członka nowowybranego wydziału przy pomocy dwóch przez niego wybranych członków posiedzenia.

§ 36.

Tylko członkowie wydziału wybrani być mogą członkami Zwierzchności gminnej.

Wybrani być nie mogą:

1) Osoby, które w gminie nie posiadają miejsca zamieszkania.

2) Urzędnicy i słudzy dworu, państwa, kraju i funduszków publicznych w służbie stałej.

3) Duchowni jakiegokolwiek wyznania i publiczni nauczyciele. Nie mogą też krewni lub spowinowaceni w pierwszym i drugim stopniu równocześnie być członkami Zwierzchności gminnej.

1. Członek wydziału gminnego, któremu wykonanie swego mandatu na czas prowadzonego przeciw niemu śledztwa karnosądowego zakazanem było, może być naczelnikiem gminy wybrany. Orzec. tryb. adm. z 21. lutego 1884 l. 372.

2. Właściciel głosu wirylnego względnie jego zastępca może być do Zwierzchności gminnej wybrany. Rozstrzygnięcie śląskiego rządu krajowego z 11. lipca 1876 l. 5546.

§ 37.

Do ważności wyboru potrzebna jest obecność przynajmniej trzech czwartych części wszystkich członków wydziałowych i bezwzględna większość głosów obecnych.

Wydział postanowi, czy głosowanie ma się odbyć ustnie czy też kartkami.

W pierwszym wypadku zastosowane będą postanowienia § 26. w drugim wypadku odczytuje się nazwiska z kartek zebranych i wpisuje się takowe do prowadzić się mającego protokołu.

§ 38.

Najprzód wybiera się naczelnika gminy. Jeżeli przy pierwszym głosowaniu nikt bezwzględnej większości głosów nieotrzyma, przystępuje się do drugiego głosowania a jeżeli i przy tem bezwzględna większość nie zostanie osiągnięta, nastąpi ścisły wybór.

Przy ścisłym wyborze powinni wyborcy ograniczać się na te dwie osoby, które przy drugim głosowaniu relatywnie najwięcej głosów otrzymały. W razie równości głosów rozstrzyga los, kto do ścisłych wyborów ma być przedstawionym. Każdy głos, który przy trzecim głosowaniu na osobę do ścisłego wyboru niewciągniętą padnie, uważany będzie jako nieważny.

Okaże się przy ścisłych wyborach równość głosów, wtenczas rozstrzyga los.

1. W razie, gdyby wybrany po ukończeniu wyborów z powodów ustawowych mandatu nie przyjął, wtenczas nie można brać względu na ukończony akt wyborczy, lecz w myśl § 42. ord. wyb. na opuszczone miejsce następują nowe wybory. Orzec. tryb. adm. z 8. marca 1894 l. 951.

§ 39.

Po ukończeniu wyboru naczelnika gminy — przystępuje się do wyboru radców.

Każdy wyborca poda tyle nazwisk, ile radców się wybiera. Ponad tę liczbę podane nazwiska nie będą uwzględnione.

Także przy tych wyborach obowiązują przepisy § 37. i 38., ostatniego, jeżeli jeden lub drugi nie otrzyma bezwzględnej większości głosów.

Przy tem wybory ściśle ograniczać się powinny na te osoby, które przy drugim głosowaniu otrzymały relatywnie największą ilość głosów po wybranych bezwzględną większością. Liczba wchodzić mających osób do ścisłego wyboru jest podwójna od liczby wybrać się mających radców.

§ 40.

Zostanie ktoś jako radca wybrany, który z wybranym naczelnikiem w pierwszym lub drugim stopniu jest pokrewniony lub spowinowacony, wtenczas musi na to w ten sposób wolne miejsce radcy nowy wybór być przeprowadzony.

Zostaną dwie lub więcej osób jako radcy gminni wybrani, którzy w sposób powyższy pomiędzy sobą są pokrewni lub spowinowaceni, wtenczas ten, który największą ilość głosów otrzymał, zaś w razie równości głosów ten, na którego los przypada, uważany będzie za wybranego.

Miejsca reszty oddać trzeba do wyboru ponownego.

§ 41.

Co do przeprowadzenia wyborów Zwierzchności gminnej spisuje się protokół, który przez kierującego wyborami i wszystkich członków wydziału podpisany i ze wszystkimi aktami wyborczymi w gminie przechowany być powinien.

§ 42.

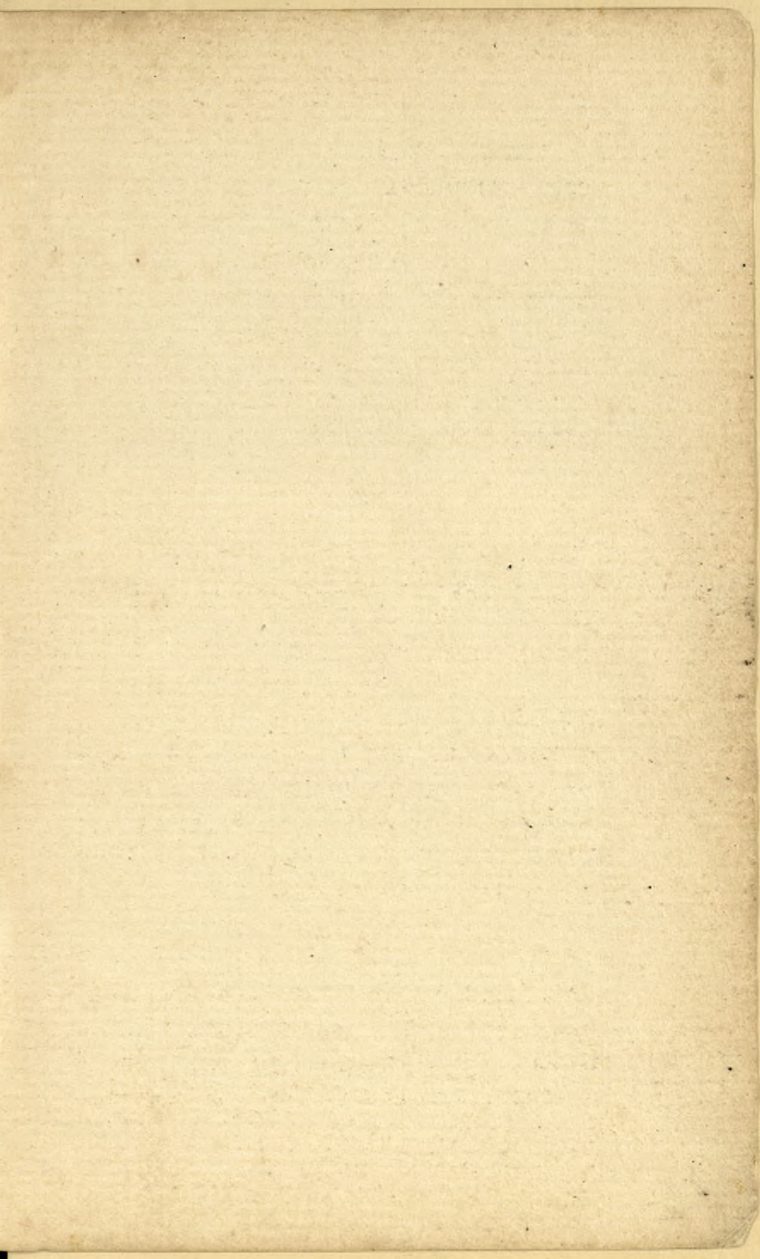
Przepisy §§ 33.—41. muszą być także wówczas zastosowane, jeżeli w przeciągu peryodu wyborczego miejsce radcy lub naczelnika jest do obsadzenia.

Tylko, że wtenczas wybory zwołuje w pierwszym wypadku naczelnik gminy zaś w drugim pierwszy radca i ci też prowadzą akt wyborczy. Również nietrafia powód ustąpienia z powodu pokrewieństwa i powinowactwa osoby w urzędzie się już znajdujące lecz nowowybrane.

§ 43.

W drodze ustawodawstwa krajowego można większym miastom, które własnego statutu nie posiadają, na ich żądanie na osobną ordynację wyborczą zezwolić.

(Wzór A.)

Pełnomocnictwo.

mocą którego ja niżej podpisan.....

.....upoważniam pana.....

.....do głosowania w mojem

imieniu przy wyborach do wydziału gminnego w.....

.....które się odbędą dnia.....

.....w.....

Równocześnie oświadczam, że każde inne wcześ-
niej czy później przezemnie wystawione pełnomocni-
ctwo jest nieważnem i że tylko pana.....

.....do głosowania w mojem imieniu upoważniam

W.....dnia.....190

.....

Pełnomocnictwo to przyjmuję:

.....

C

034466

1

Każdy Polak powinien zaabonować.

Najtańszem pismem polskiem, sto-
jącem na stanowisku narodowem
i broniącym ludu polskiego na polu
społecznem jest

„GŁOS LUDU ŚLĄSKIEGO.”

Pismo to wychodzi już od 9 lat

□□□ we Frysztacie □□□

i zasługuje tembardziej na poparcie,
ponieważ broni zachodnich kresów
przed groźną dla nas czechizacją.

Każdy Polak powinien pismo to
_____ zaabonować. _____